

K9 *Maria Salmonowiczówna*

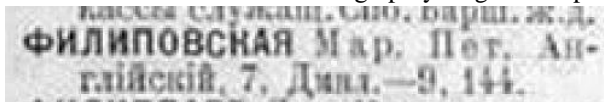
ur. 1877 r. w Petersburgu zm. 4.02.1920 r. w Warszawie [Powązki, kw. P, rz. 4, grob. Filipowskich]

córka Piotra (K5)

mąż Stanisław Filipowski

dzieci: *Adam, Maria*

- w 1900 r. mieszkała w Petersburgu przy Angielskim prosp. nr 7

Ks. adresowa Petersburga na 1901 r.

była właścicielem domu (wspólnie z braćmi Walerianem, Józefem i Modestem)

Marya Filipowska (z Salmonowiczów) [1877-1920]

Marya z Salmonowiczów Filipowska – zdjęcie z nekrologu

Marya Salmonowiczówna urodziła się w 1877 r. najprawdopodobniej w Petersburgu (niewykluczone, że na czas porodu rodzice pojechali do wsi Sadańce w pow. wileńskim). Była córką prof. Piotra Salmonowicza. Wychowywała się w patriotycznej rodzinie wysokiego urzędnika Zarządu Głównego Kolei Rosyjskich i profesora architektury w kilku wyższych uczelniach Petersburga.

Tam poznała ok. 1895 r. Stanisława Filipowskiego, kolegę swego brata Modesta (obaj byli absolwentami Instytutu Inżynierów Budownictwa, w którym profesorem był jej ojciec). Marya i Stanisław pobrali się.

Nie wiadomo, czy razem wyjechali do Augustowa, gdzie Stanisław Filipowski dostał pracę w Zarządzie Powiatowym jako inżynier architekt, urzędnik 11. rangi (można domniemywać, że pracę tę „załatwił” mu brat Maryi – Modest Salmonowicz, który pracował w Wydziale Budownictwa Zarządu Guberni w Suwałkach jako zastępca gubernialnego inżyniera-architekta). W każdym razie nie była tam zbyt długo, skoro w 1900 r. mieszkała już (sama?) w Petersburgu.

Chyba ok. 1905 r. wyjeżdża (z synem? i córką?) do Warszawy, najprawdopodobniej do rodziny męża. Podejmuje pierwsze prace pisarskie*) – początkowo inspirowane utworami innych pisarzy (B. Prusa, Wł. Reymonta) – nowele „Niewidoma”, „Wigilia Bożego Narodzenia”**), „Na obcej ziemi”. Kiedy i jak „traci” męża – nie wiadomo. Pozbawiona środków do życia (pisarstwo nie jest dochodowe), zwraca się do mieszkającego w Petersburgu brata Modesta, który odtąd opiekuje się młodszą siostrą. Marya rozwija swoje pisarstwo: pisze dalsze nowele (m.in. „Bojownik”, „Nad Morskim Okiem”, „Dusze cierpiące”, „Godzina złudy” i inne), pisuje na konkursy ogłaszane przez wydawnictwa czy pisma literackie, m.in. «Biblioteczka im. Bolesława Prusa»¹⁾, «Sfinks»²⁾, «Echo Pragi»³⁾). Otrzymuje na nich odznaczenia i wyróżnienia, utwory ukazują się drukiem.

Dnia 17.11.1911 r. przyjechała z Warszawy do Krakowa; zamieszkała w *Nowym Hotelu Narodowym* przy ul. Poselskiej 22.

Nie wiadomo jaki był stan zdrowia Maryi, ale prawdopodobnie cierpiała na jakieś dolegliwości, skoro autor nekrologu⁴⁾, zamieszczonego w *Tygodniku Ilustrowanym* nr 10 z dnia 6.03.1920 r. napisał, iż “zmarła przedwcześnie”, ze szkodą dla piśmiennictwa polskiego.

Marya z Salmonowiczów Filipowska zmarła 4 lutego 1920 r. w Warszawie.

Pochowana została w grobowcu rodzinnym Filipowskich⁵⁾ na warszawskich Powązkach.

*) wszystkie prace pisane prozą; w żadnych źródłach nie znaleziono jakichkolwiek utworów poetyckich

**) patrz: czasopismo literackie «Myśl» nr 14 z 1982 r.: Wł. Reymont, „Wigilia Bożego Narodzenia”

¹⁾ **Biblioteczka imienia Bolesława Prusa** – wydawnictwo dla dzieci i młodzieży

[Filipowska Marya, *O księciu Józefie i małym krakowiaku historia osobiwa*: powiastka dla młodzieży, odznaczona na konkursie "Biblioteczki imienia Bolesława Prusa", Warszawa 1915. Druk. Art. K. Kopytowskiego i S-ki]

- 2) **SFINKS**. Czasopismo literacko-artystyczne i naukowe. Adres redakcji: Warszawa, ul. Hortensja 4 [wydawane od 1908. Redaktor i wydawca: Władysław Bukowiński]
- 3) **"Echo Pragi"**. Organ tygodniowy Pragi i przedmieść. [Pierwsze pismo lokalne w Warszawie, ukazywało się w latach 1916-1918]
- 4) nekrolog Maryi z Salmonowiczów Filipowskiej

**Ś. p. Marya z Salmonowiczów
Filipowska.**

Dnia 4-go lutego r. b. umarła w Warszawie ś. p. Marya Filipowska. Urodzona w roku 1877 na Litwie, wychowana w Petersburgu, wyniosła z domu rodzicielskiego gorącą miłość Ojczyzny i chęć służenia jej wszystkimi siłami. Mając wrodzony pociąg do pióra, pisywała utwory o niewątpliwej wartości. Między innymi opowiadanie jej p. t. „Historia osobliwa o ks. Józefie i o małym Krakowiaku” została odznaczona na konkursie bibl. im. Bolesława Prusa; „Dzwony ewakuowane” na konkursie „Sfinksa”, a „Żołnierz dziad—żołnierzowi wnukowi” na konkursie tygodnika „Echo Pragi”.

Nadto z pod pióra jej wyszły nowele: „Na obcej ziemi”, „Nad Morskiem Okiem”, „Niewidoma”, „Bojownik”, „Godzina złudy”, „Dusze cierpiące”, „Wigilia Bożego Narodzenia” i in.

Owiane czystym uczuciem szlachetnego patriotyzmu, miłości do człowieka i oparte na głębszym rozumieniu życia, utwory te świadczą, że zmarła przedwcześnie autorka mogła być z pożytkiem pracować na niwie piśmiennictwa popularnego.

- 5) Cmentarz Powązkowski, Grób Rodziny Filipowskich [kw. P, rz. 4]

cokół, po prawej:

Ś.P. MARJA FILIPOWSKA † 1920 [z Salmonowiczów; zmarła 4.02.1920]

Ś.P. MODEST SALMONOWICZ INŻ. ARCH. † 1929 [brat Marii Filipowskiej]

Ś.P. ADAM FILIPOWSKI † 1940 [syn Marii ??]

Ś.P. MARIA FILIPOWSKA † 1943 [żona Adama ?, córka Marji ?]

**Ś. p. Marya z Salmonowiczów
Filipowska.**

Dnia 4-go lutego r. b. umarła w Warszawie ś. p. Marya Filipowska. Urodzona w roku 1877 na Litwie, wychowana w Petersburgu, wyniosła z domu rodzicielskiego gorącą miłość Ojczyzny i chęć służenia jej wszystkimi siłami. Mając wrodzony pociąg do pióra, pisywała utwory o niewątpliwej wartości. Między innymi opowiadanie jej p. t. „Historia osobliwa o ks. Józefie i o małym Krakowiaku” została odznaczona na konkursie bibl. im. Bolesława Prusa; „Dzwony ewakuowane” na konkursie „Sfinksa”, a „Żołnierz dziad—żołnierzowi wnukowi” na konkursie tygodnika „Echo Pragi”.

Nadto z pod pióra jej wyszły nowele: „Na obcej ziemi”, „Nad Morskiem Okiem”, „Niewidoma”, „Bojownik”, „Godzina zły”, „Dusze cierpiące”, „Wigilia Bożego Narodzenia” i in.

Owiane czystem uczuciem szlachetnego patriotyzmu, miłości do człowieka i oparte na głębszym rozumieniu życia, utwory te świadczą, że zmarła przedwcześnie autorka mogła być z pożytkiem pracować na niwie piśmiennictwa popularnego.

Nekrolog – Tygodnik Ilustrowany nr 10 z dn. 6.03.1920 r.

Марья Петровна Сальмонович